

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35060
Nom	Prevenció i tractament de la delinqüència
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	9.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1302 - Grau de Criminologia	Facultat de Dret	3	Anual
1923 - Programa Doble Titulación Derecho-Criminología	Facultat de Dret	4	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1302 - Grau de Criminologia	6 - Intervencions Psicològiques	Obligatòria
1923 - Programa Doble Titulación Derecho-Criminología	5 - Assignatures obligatòries de quart curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
BELEÑA MATEO, M.ANGELES	295 - Personalitat, Avaluació i Tractaments Psicològics
MALONDA VIDAL, ELISABETH	300 - Psicologia Bàsica
MARCO FRANCISCO, MIRIAM	306 - Psicologia Social

RESUM

Els estudis de criminologia tenen com a objecte proporcionar una formació científica, de caràcter interdisciplinari, en els distints aspectes relacionats amb el fet criminal o amb la conducta desviada. Entre els coneixements essencials que ha d'adquirir el futur criminòleg o la futura criminòloga destaquen els models i les estratègies de prevenció de la conducta delictiva i la possible intervenció davant aquesta, amb la finalitat d'aconseguir una societat que ofereisca seguretat a tota la ciutadania de mode que puguin exercir les seues llibertats. A més, el/la criminòleg/a ha de ser capaç de planificar, gestionar i avaluar programes de prevenció de la delinqüència des d'una perspectiva interdisciplinària i tenint en compte diversos nivells d'anàlisi de la realitat. En l'assignatura que ací es presenta, se centra l'atenció,

precisament, en la prevenció i el tractament de la conducta delictiva. Per fer-ho, s'adopta una perspectiva ecològica, des de la qual es tenen en compte distints nivells d'anàlisi del fet delictiu: individual, interpersonal, situacional i macrosocial.

L'assignatura *Prevenció i tractament de la delinqüència* proporciona a l'alumant de tercer curs del grau en Criminologia un panorama teòric i metodològic dels diversos aspectes compromesos amb la prevenció de la conducta antisocial; això suposa estudiar aquesta disciplina en el seu vessant teòric, aplicat, d'investigació, assessorament i/o tractament en els camps més variats com ara la prevenció de la violència, del maltractament o el consum de drogues.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No sen requereixen.

COMPETÈNCIES

1302 - Grau de Criminologia

- Saber aplicar tècniques i procediments per a la resolució de problemes i la presa de decisions.
- Ser capaç de treballar en equip amb altres professionals de l'activitat criminològica.
- Tenir una consciència crítica enfront de la realitat social i els problemes socials respectant els principis d'igualtat, drets humans, pau, accessibilitat universal, solidaritat i protecció mediambiental, tot això des d'una perspectiva de gènere.
- Saber aplicar les teories criminològiques per explicar la delinqüència i poder prevenir la comissió de delictes.
- Ser capaç d'elaborar informes per avaluar les situacions de risc dels menors, mesures aplicables als infractors i mesures de protecció als que estiguen en situació d'abandó.
- 8- Saber aplicar les teories criminològiques en l'elaboració de polítiques públiques centrades en la prevenció del delictes i l'atenció a la víctima.
- Saber dissenyar plans d'integració social, actuació urbanística i mediambiental, posant especial atenció en els fenòmens socials excloents.
- Saber dissenyar programes orientats a la prevenció de la reincidència i la victimització.
- Saber aplicar les tècniques i les estratègies per a l'avaluació i la predicció de la conducta criminal.

- Identificar els factors de risc delictiu en els il·lícits administratius i saber realitzar programes per a la s e u a p r e v e n c i ó .
- Ser capaç de dissenyar estratègies per resoldre conflictes concrets en els contextos penal i c r i m i n o l ò g i c .
- Ser capaç d'analitzar el delictes, el delinqüent i la víctima i dissenyar estratègies de prevenció i d'intervenció, des del respecte als drets humans, la igualtat entre homes i dones, la pau, la sostenibilitat, l'accessibilitat universal i el disseny per a tothom i els valors democràtics.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Saber actuar com a criminòleg en la investigació criminal. (C1)

G: 1, 2

E: 13, 14

- Saber identificar els principals models teòrics proposats en relació amb la prevenció de la conducta antisocial. (C5)

E: 1, 8, 17

- Ser capaç de realitzar una anàlisi a diferents nivells del fenomen de la conducta delictiva, els factors que la desencadenen i els seus factors de resistència, a nivell individual, interpersonal i situacional.(C6)

E: 7, 17, 18

- Saber aplicar els principals programes de prevenció de la conducta antisocial i tècniques de prevenció, tractament i intervenció, i conèixer-ne els avantatges i inconvenients, tant a nivell individual, interpersonal i social. (C7)

G: 3 y 6

E: 8, 16, 17, 20, 22

- Conscienciar-se dels problemes morals, socials, mediambientals, econòmics, polítics i científics de la societat. (C8)

G: 8

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Els models de conducta prosocial.

Variables implicades en els processos cognitius relacionats amb l'adaptació i la desadaptació comportamental. Empatia. Processos cognitius i afectius en la conducta prosocial. Conducta prosocial i altruista.

2. Models de prevenció de la delinqüència. Predicció de la delinqüència i del risc de victimització.

Prevenció de la delinqüència: delimitacions conceptuals. Agressivitat i conducta prosocial. Prevenció primària, secundària i terciària. Prevenció individual i estructural. Prevenció criminal i prevenció victimal. El model ecològic en l'anàlisi dels factors de risc de la delinqüència. Factors de vulnerabilitat: individuals i socials. Resiliència: factors de resistència i de protecció del subjecte i de l'ambient. Predicció de la delinqüència juvenil: factors de risc.

3. Planificació, gestió i avaluació dels programes de prevenció de la delinqüència.

Concepte de prevenció des d'un punt de vista social. Importància de l'evidència científica en els programes de prevenció i tractament de la delinqüència. Registres de programes i pràctiques basades en l'evidència. La prevenció orientada a la infància. La prevenció orientada a l'adolescència. La prevenció orientada a joves entre 18-25 anys. La prevenció terciària: prevenció de la reincidència.

4. Avaluació de riscos.

Primer delictes, reincidència, multireincidència. Carrera delictiva. Protocols de valoració del risc.

5. Tècniques i programes de tractament.

Necessitats de la intervenció amb delinqüents. Tractament i intervenció amb delinqüents. Tècniques i programes específics de prevenció i tractament. La prevenció des de la perspectiva de les competències. Factors cognitius. Un model d'intel·ligències múltiple. La intel·ligència social i les habilitats interpersonals. Components dels programes de prevenció des de la competència sociopersonal.

6. Valoració de programes de prevenció i tractament.

Efectivitat dels programes de prevenció i intervenció. El gran debat: Nothing Works versus What Works. Avaluació de programes de prevenció i intervenció. El problema de la mesura de l'efectivitat. La meta-anàlisi com a estratègia d'avaluació de l'efectivitat. Variables i condicions per avaluar l'efectivitat d'un programa.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	90,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	8,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Elaboració de treballs individuals	25,00	0
Estudi i treball autònom	21,00	0
Lectures de material complementari	6,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
Resolució de casos pràctics	20,00	0
TOTAL	225,00	

METODOLOGIA DOCENT**AVALUACIÓ**

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades mitjançant exàmens escrits, resolució de problemes i casos pràctics, presentació de treballs, exposició i ponències orals, participació en seminaris, visites científiques i comentari de textos. Així, aquestes proves d'avaluació combinen mètodes diferents, per a no versar només sobre aspectes teòrics, la qual cosa afavoriria el procés de memorització, en detriment de la comprensió i l'aplicabilitat dels coneixements teòrics. Així mateix, aquestes tècniques d'avaluació de l'alumnat recullen les altres activitats proposades al llarg del curs: seminaris, lectures, treballs personals, etc. Per la qual cosa creiem que en la nostra matèria és convenient utilitzar un sistema d'avaluació múltiple, és a dir, diverses modalitats d'avaluació complementàries, amb la següent estructura general:

Les competències d'aquesta matèria seran avaluades mitjançant una prova escrita de caràcter global, que determinarà el 50% de la qualificació (és a dir, 5 punts sobre 10), així com a través de la resolució de problemes i casos pràctics, i la realització de treballs i altres activitats aplicades que, conformement a l'indicat en l'apartat de metodologia docent, el professorat anirà proposant al llarg del curs. Tals activitats avaluables d'avaluació contínua, determinaran el 50% restant de la qualificació (5 punts sobre 10).

Cadascun dels departaments implicats en la docència de l'assignatura (Pg. Bàsica, Personalitat, Avaluació i Tractaments psicològics i Psicologia Social) participaran en un 1,67 punts sobre 10 de la qualificació de l'avaluació contínua.

L'alumnat que NO haja superat les activitats d'avaluació contínua en primera convocatòria, podrà realitzar un examen en segona convocatòria en el qual se li avalue de totes els activitats d'avaluació contínua recuperables; i mantindre la nota d'aquelles, que per la seua naturalesa, siguen no recuperables (treballs grupals i/o exposicions orals).

Hi haurà un EXAMEN PARCIAL en la convocatòria oficial de Gener en la data que propose el centre, en el qual l'alumnat podrà examinar-se dels continguts impartits i treballats en el primer quadrimestre (temes 1, 2 i 3). En cas d'aprovar aquest parcial, l'alumnat eliminarà aquests continguts per a l'examen Oficial de primera convocatòria que es realitzarà el mes de maig/juny en la data que determine el centre.

Per a superar l'assignatura serà necessari superar, almenys, en un 50% cadascuna de les proves avaluatives (examen i avaluació contínua). L'alumnat que suspenga en primera convocatòria cap de les proves avaluatives, mantindrà per a la segona convocatòria, la qualificació obtinguda en la prova d'avaluació que hagen superat.

La qualificació de "Matrícula d'Honor" la podran obtindre aquells/es alumnes que es presenten a la prova d'avaluació que determine la Unitat docent de l'assignatura. En qualsevol cas, s'aplicarà el determinat per l'article 17 sobre "Menció de Matrícula d'Honor" del Reglament d'Avaluació i Qualificacions de la Universitat de València per a Títols de Grau i Màster, aprovat en el Consell de Govern de 30 de maig de 2017 (ACGUV 108/17).

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Bueno, F. (2008): Nociones de prevención del delito y tratamiento de la delincuencia. Madrid: Dykinson.
- Romero, E. (2006): Psicología de la conducta criminal. En Sierra, J.C., Jiménez, E.M. y Buela-Casal, G. (coords.) (2006): Psicología Forense: manual de técnicas y aplicaciones. Madrid: Biblioteca Nueva. (p. 316-347).
- Redondo, S. (2017): Evaluación y tratamiento de delincuentes jóvenes y adultos. Madrid: Pirámide.
- Loinaz, I. (2017): Manual de evaluación del riesgo de violencia. Metodología y ámbitos de aplicación. Madrid: Pirámide
- Maya-Jariego, I., García Ramírez, M. i Santolaya Soriano, F. J. (coords) (2007). Estrategias de intervención psicosocial. Ed. Pirámide.
- Mestre, V., Pérez, E., Samper, P., i Fuentes, E. (1999). Razonamiento moral prosocial. Descripción y teoría. En E. Pérez y M. V. Mestre. Psicología moral y crecimiento personal (pp. 243-258). Ariel.
- Negredo López, L., i Pérez Ramírez, M. (2019). Intervención y tratamiento de delincuentes en prisión y medidas alternativas. Ed. Síntesis.
- Santibáñez, R., Ruiz, M. i González, M. (2020). Factores de riesgo y conductas de riesgo en la adolescencia. Madrid. Ed. Síntesis

Complementàries

- Garrido, V. (2005). Manual de Intervención educativa en readaptación social. Vol. 1. Fundamentos de la intervención. València: Tirant Lo Blanch

- Garrido, V. i López-Latorre, M.J. (coord.) (2005). Manual de Intervención educativa en readaptación social. Vol. 2. Los programas del pensamiento prosocial. València: Tirant Lo Blanch.
- Goldstein, A.P. i Keller, H.R. (1991). El comportamiento agresivo. Evaluación y Tratamiento. Desclee de Brouwer, S.A.
- Goleman, D. (1996). Inteligencia Emocional. Editorial Kairós.
- Kazdin, A.E. i Buela Casal, G. (1994). Conducta Antisocial. Evaluación, Tratamiento y Prevención en la Infancia y la Adolescencia. Madrid: Pirámide.
- Lila, M.S., Buelga, S. i Musitu, G. (2006): Programa LISIS. Las relaciones padres hijos en la adolescencia. Madrid: Síntesis.
- Luengo, M.A., Romero, E., Gómez, J.A., Garra, A. i Lence, M. (1999). La prevención del consumo de drogas y la conducta antisocial en la escuela: análisis y evaluación de un programa. Madrid: Ministerio de Educación y Cultura
- Roca, E. (2003): Cómo mejorar tus habilidades sociales. València: Ed. ACDE Psicología.
- Barroso-Hurtado, D., Bembibre Serrano, J. (2019). Revisión de los factores de éxito en la promoción de comportamientos prosociales como estrategia preventiva en la justicia juvenil en España. Revista Complutense de Educación, 30(1), 75-91. <http://dx.doi.org/10.5209/RCED.55509>
- Batson, C. D. (2011). Altruism in humans. Oxford University Press.
- Bierhoff, H. W. (2002). Prosocial Behaviour. New York: Psychology Press
- Fernández, I., Morales, J. F. y Molero, F. (Coords) (2011). Psicología de la Intervención Comunitaria. Ed. Desclee de Brouwer.
- Redondo, S. i Garrido, V. (2013). Principios de criminología. València: Tirant lo Blanch.
- Lila, M., García, A. y Lorenzo, M. V. (2010). Programa Contexto. Manual de intervención con maltratadores. Ed. Publicaciones de la Universitat de València.
- Mestre, V., Carlo, G., Samper, P., Malonda, E., i Llorca, A. (2019). Bidirectional Relations Among Empathy-Related Traits, Prosocial Moral Reasoning, and Prosocial Behaviors. Social Development. <https://doi.org/10.1111/sode.12366>
- Padilla-Walker, L. M., & Carlo, G. (2014). Prosocial behavior: Past, present, and future. In L. M. Padilla-Walker and G. Carlo (Eds), Prosocial behavior: A multidimensional approach. Oxford University Press.